

TRACTATUS DE IRREGULARITATE.

Articulus octavus hujus quæstionis celebris, et gravissimus est inter theologos, quia in illo interpretes D. Thomæ latissime disputant de irregularitate, quæ incurritur propter homicidium, quæ quidem irregularitatis materia gravissima est, et maxime necessaria, nec parum difficilis intellectu. Et quamvis D. Thomas in hoc articulo solum disputet de reatu irregularitatis, qui incurritur propter homicidium casuale, nihilominus ejus expositores occasione hujus doctrinæ disputant universaliter de omni irregularitate, quæ incurritur propter quodcumque homicidium, imo propter mutilationem, et præsertim, quia D. Thomas articulo septimo ad tertium egit quamvis brevissime de irregularitate si incurritur propter homicidium factum in propriam defensionem. Et quamvis homicidium importet non quæcumque occisionem, sed occisionem solum justam, et illicitam, et irregularitas incuratur, non solum propter occisionem injustam, quæ nomine homicidii quantum attinet ad irregularitatem quam inducit, comprehendimus etiam omnem occisionem justam. Ut autem irregularitatis materia semel, et integre tractetur, nec curta permaneat decrevi non solum de irregularitate ex homicidio, sed quomodolibet induca disputare in tractatu sequenti de quo universaliter videri possunt auctores quos in præsentia refert magister Bagnez, Salon, et Aragon, etc.

DISPUTATIO XII.

DE NATURA, ET CAUSA IRREGULARITATIS.

ARTICULUS I.

Utrum irregularitas sit censura ecclesiastica?

I. Prima sententia est negativa, quam tenent communiter omnes jurisperiti, et cum illis Navarrus in manuali, capite xxvii, ubi illam sæpe repetit, et eandem tenet Syl-

vester verbo Censura, et magister Soto libro v de justitia, quæstione i, articulo iv. Et hos auctores sequitur Suarez tomo iii de censuris, disput. i, sect. i, et sect. iii, et disput. xl, sect. i, et latius sect. iii, et Manuel Rodriguez tomo primo quæstionum regularium, quæst. xx, art. xvii.

II. Secunda sententia est affirmativa, videlicet quod quantum ad illam irregularitatem quæ inducitur ex delicto, irregularitas est censura, non autem est censura irregularitas quæ inducitur propter indecentiam. Hanc sententiam docuit magister Soto, se ipso doctior factus in iv, dist. xxii, quæst. iii, artic. i, et Bagnez in hoc articulo, part. iv,

dub. i, conclus. i, et magister Salon in hoc articulo, controversia iv in principio, et Corduba, et alii quos referunt isti auctores; quam etiam sententiam magis communiter tenent universi theologo. Cujus potissimum fundamentum est, quia prima illa irregularitas habet rationem pænæ, utpote quæ inducitur propter delictum; secunda vero irregularitas non solum habet rationem inhabilitatis, et non pænæ, de ratione autem censuræ est esse pœnam; ergo prima irregularitas est censura, secunda vero minime.

III. Pro resolutione hujus difficultatis necessum est alias duas a quibus ista dependent breviter explicare. Prima est, quid sit censura: et secunda quotuplex sit censura, ut ex his cognoscere possimus, an irregularitas sit constituenda inter species censuræ. Circa primam igitur difficultatem Suarez tomo v, disp. i de censuris, sectione prima intendens in ipsa definitione censuræ suam opinionem inculcare, sic definit censuram, quod sit: « Ecclesiastica pœna medicinalis privans hominem usu aliquorum bonorum spiritualium, sic per Ecclesiam imposita, ut per eam ordinarie absolvi possit. » Unde per illam particulam medicinalis, et per alias posteriores superadditas intendit excludere a ratione censuræ quæcumque irregularitatem, et similiter degradationem, et depositionem, eo quod non sint medicinales pænæ, sed quodammodo perpetuæ, et ab illis ordinarie non fiat absolutio ab Ecclesia. Circa secundam autem difficultatem idem Suarez cum aliis tenet, quod solum est triplex censura, videlicet excommunicatio, suspensio, et interdictum; magister autem Soto in quarto sententiarum ubi supra, quinque ponit species censuræ, tres quidem nunc numeratas, et insuper cessationem a divinis, et

irregularitatem non quæcumque, sed contractam per culpam. Alii vero theologo ponunt septem species censuræ; quinque numeratas, et insuper depositionem, et degradationem.

IV. Dico igitur primo: Vera et legitima definitio censuræ est, quod sit pœna ecclesiastica, qua punitur fidelis, et privatur aliquo bono spirituali. Ad cujus definitionis explicationem supponenda est differentia inter ecclesiasticam potestatem, et civilem. Civilis namque potestas sicut ordinatur ad finem temporalem et naturalem, videlicet ad bonum politicum reipublicæ, ita etiam media, quibus homines dirigit ad hujusmodi finem temporalem sive per modum præmii, sive per modum pænæ, temporalia etiam sunt. Cæterum ecclesiastica potestas ordinatur ad finem supernaturalem. Unde etiam media, quibus homines dirigit ad hujusmodi finem, sive per modum præmii, sive per modum pænæ contra delinquentes, spiritualia etiam, et supernaturalia sunt. Et consequenter ecclesiasticæ pænæ quales sunt censuræ, debent esse spirituales, non quidem quatenus spirituale opponitur contra corporeum, sed ut opponitur contra naturale, et est idem quod supernaturale; sive illud supernaturale fit alias corporeum, sive non. Hac enim ratione exteriores actus, quibus sacramenta administrantur, aut suscipiuntur, et similiter beneficia, aut officia alia ecclesiasticæ dicuntur spiritualia supernaturalia. Et quidem etiamsi potestas ecclesiastica quandoque versetur circa temporalia, hoc tamen est in ordine ad spiritualia, unde spiritualis pœna ecclesiastica directe pertinet ad potestatem ecclesiasticam versari debet circa spiritualia saltem primo, et per se. Quocirca si quæ esset pœna a potestate ecclesiastica so-

lum circa temporalia bona, talis pœna non esset specialiter ecclesiastica, sed esset communis tam potestati civili quam ecclesiasticæ.

V. His igitur positis explicatur præfata definitio. Nam pœna ponitur in illa vice generis, pœna enim, ut sic a civili, et ecclesiastica potestate imponi potest, per hoc autem quod pœna dicitur, datur intelligi esse inflicta propter culpam, nam pœna proprie loquendo imponitur propter culpam. Dicitur autem ecclesiastica, ut per istam particulam determinetur pœna illa ex parte potestatis, a qua provenit. Dicitur rursus, qua punitur fidelis, quia Ecclesia per potestatem ecclesiasticam quam habet, punire non potest nisi sibi subditos. Subditi autem ecclesiasticæ potestati quantum ad hanc pœnam inferendam solum sunt fideles, qui sunt, vel fuerunt, vel erunt. In illa vero ultima particula, scilicet, qua privatur aliquo bono spirituali, explicatur ultima differentia ecclesiasticæ censuræ, per quam differt a quacumque alia ecclesiastica pœna imposita solum circa temporalia bona, quia talis pœna circa temporalia bona communis est civili, et ecclesiasticæ potestati, ut diximus. Insuper etiam per illam ultimam particulam explicatur modus intrinsecus hujus pœnæ, qui est per privationem bonorum spiritualium, non enim potest Ecclesia circa spiritualia bona suis fidelibus aliquam positivam pœnam infligere, et idcirco pœna in spiritualibus bonis inducta ab Ecclesia debet esse solum privativa. Ex quo tandem sequitur, quod censura ecclesiastica non potest versari circa omnia bona spiritualia, videlicet circa gratiam et charitatem, et alias virtutes, et sacramentales characteres, quia hæc ab ecclesiastica potestate non pendent, sed so-

lum versatur circa illa bona spiritualia, quæ fidelibus communicari possunt dependenter ab ecclesiastica potestate.

VI. Hac igitur definitione sic explicata probatur nostra conclusio ostendendo insufficientiam alterius definitionis, quam tradit Suarez. Et imprimis illa particula medicinalis insufficientissime ponitur. Nam per illam intelligit iste auctor, quod censura debet esse pœna medicinalis secundum communem rationem, qua omnis pœna imposita a lege sive ecclesiastica, sive civili ordinatur ad hoc, quod homines arceantur a consimilibus peccatis perpetrands, ita quod non habet esse medicinalis respectu peccantis postquam jam peccavit, sed respectu aliorum ut ex timore incurrendi talem pœnam arceantur a culpa perpetranda, et hoc non est speciale in censura, quia hæc ratio medicinalis pœnæ communis est omnibus pœnis, etiam civilibus. Id etiam in illis tribus censuris non est universaliter verum, nam quamvis excommunicatio proprie imponatur propter peccatum inobedientiæ, ita ut per pœnam excommunicationis intendat Ecclesia rebelles, et inobedientes, et in sua inobediencia persistentes ad debitam Ecclesiæ obedientiam reducere; id tamen verum non est universaliter in aliis censuris etiam ab isto auctore enumeratis, verbi gratia, in suspensione est hoc manifestum. Plura enim peccata puniuntur per suspensionem, et tamen non intenditur, quod per illam pœnam suspensionis homo desistat a peccato perpetrato, et ab illo respiscat, si quidem plura sunt peccata, quæ hac pœna puniuntur, in quibus homo postquam semel illa commisit, non potest exterius perseverare, verbi gratia si per saltum, aut ante legitimam ætatem quis sacerdotis ordinem suscipiat,

postquam hæc peccata sunt commissa, non possunt iterum committi; ergo in his peccatis puniendis non intenditur quod homo ab eisdem peccatis desistens respiscat, et emendatus evadat; ergo talis ratio medicinalis pœnæ adhuc non reperitur universaliter in omni censura.

VII. Secunda vero particula superaddita a præfato auctore in illa definitione, videlicet, quod censura debet esse taliter imposita ab Ecclesia, quod per eandem Ecclesiam ordinarie absolvi possit, probatur etiam insufficienter. Et in primis hæc particula ex mente præfati auctoris in idem reddit, atque prima illa particula, videlicet medicinalis, nam per hanc particulam intendit quod censura non debet esse pœna perpetua, quia ex hoc quod pœna sit perpetua non erit medicinalis. Unde sicuti improbata est illa prima particula medicinalis, etiam improbat hæc secunda. Sed specialius improbat. Nam quod si pœna perpetua, vel quod ordinarie ab ipsa fiat absolutio per Ecclesiam est omnino extrinsecum, et impertinens ad rationem censuræ, ergo talis particula est insufficienter posita. Antecedens probatur, quia si summus pontifex concederet facultatem ut ab irregularitate quacumque posset ordinarie absolvi, jam ex hoc solum irregularitas secundum præfatum auctorem esset censura, quia tunc esset etiam medicinalis pœna; ergo ad hoc quod sit censura solum pendet ex voluntate summi pontificis. Id autem non est verum, quia hoc omnino extrinsecum est ipsi censuræ.

VIII. Secundo, probatur idem antecedens, quia quod ab aliqua censura magis, aut minus ordinarie possit absolvi pendet ex hoc quod sit magis, aut minus gravis censura: ergo quod aliqua censura non possit ordinarie tolli, provenit

ex hoc, quod sit longe gravior, quam alia, unde hoc non tollit rationem censuræ, sed est extrinsecum illi ratione suæ gravitatis.

IX. Tertio, urgentius probatur idem antecedens. Nam idcirco irregularitas ex modo quo imponitur, censetur pœna perpetua ex mente præfati auctoris, quia non imponitur secundum aliquod determinatum tempus (nam absolute loquendo multoties contingit, quod irregularitas, sive illa quæ est censura, sive quæ non est censura auferatur a summo pontifice, sicut auferuntur aliæ censuræ) sed hæc ratio auctoris est insufficienter. Nam etiam propter plura peccata imponitur pœna suspensionis non pro aliquo determinato tempore, et consequenter ex modo quo imponitur etiam imponitur tamquam perpetua, ut constat, quia plures suspensiones latæ sunt a jure propter aliqua crimina, quarum suspensionem absolutio remanet reservata summo pontifici secundum jus commune. Nec imponuntur tales pœnæ suspensionum pro aliquo determinato tempore; ergo idem prorsus reperitur quantum ad hoc in suspensione, atque in irregularitate, ac consequenter constat quam superflua sit illa particula in definitione censuræ.

X. Dico secundo: Non tantum sunt tres species censuræ, videlicet excommunicatio, suspensio, interdictum, sed sunt plures aliæ. Probatur conclusio, quoniam cessatio a divinis est censura, et secundum omnium opinionem est distincta ab interdicto, nam quamvis includat aliquid pertinens ad interdictum, superaddit tamen aliam longe graviolem pœnam, et quamvis id, quod superaddit, videatur esse ejusdem rationis, et generis cum ipso interdicto differens solum penes majorem gravitatem, hinc nihilominus infertur esse censuram longe gra-